

ὅπως τὸ ἀναγνώσουν ὅλοι οἱ Ἕλληνες ἐκπαιδευτικοί. Εὐχαρισταί ὀφείλονται ἐπίσης εἰς τὴν ἀριστα ἀποδώσασαν τὰ κύρια σημεῖα τοῦ βιβλίου εἰς τὴν γλῶσσάν μας Μαρίαν Γ. Παπχεωργίου. Τοιαῦτα ἔργα οὐ μόνον ἐξυπηρετοῦν τὴν ἐπιστημονικὴν ἀλήθειαν, ἀλλὰ καὶ συντείνουν εἰς τὴν ἀλληλεκτίμησιν καὶ ἀλληλεγγύην τῶν βαλκανικῶν λαῶν.

ΠΑΝ. Κ. ΓΕΩΡΓΟΥΝΤΖΟΣ

* * *

Κ. Δ. ΓΕΩΡΓΟΥΛΗ, *Γενικὴ Διδακτικὴ*, ἐπιμέλεια Π. Ε. Γιαννακοπούλου. Ἐκδόσεις Δημ. Ν. Παπαδήμα, Ἀθήναι 1972, σχ. 8 σελ. 531.

Ἡ Γενικὴ Διδακτικὴ εἶναι τὸ πρῶτον ἀπὸ τὰ μεταθανάτια ἔργα τοῦ πολυγραφωτάτου καὶ σοφωτάτου ἐκπαιδευτικοῦ ἀνδρός Κ. Δ. Γεωργούλη, πολυτιμότεον δὲ καὶ ὠφελιμότεον διὰ τοὺς διδασκάλους παντὸς βαθμοῦ καὶ πάσης εἰδικότητος, μᾶλλον εἰπεῖν ἀπαραίτητον. Πεντηκονταετῆς πεῖρα διδακτικῆ, ἐν ἣ εἰκοσιπενταετῆς ὀδηγητικῆ ἐν τῷ Διδασκαλείῳ Μέσης Ἐκπαίδευσως, τοῦ ἐπέτρεψαν νὰ ὀλοκληρώσῃ τὸ ἔργον τῆς συγγραφῆς τῆς Γενικῆς Διδακτικῆς, τὸ ὅποιον ἐν τούτοις ζῶν δὲν ἐξέδωκεν, ἴσως διότι ἤθελε νὰ τὸ συνεχώσῃ με πλῆθος ἄλλο σχεδὸν ἐτοιμῶν παιδαγωγικῶν ἐργασιῶν του, ὡς τῆς Μεθοδολογίας τῶν πνευματικῶν Ἐπιστημῶν, τῆς Εἰδικῆς Διδακτικῆς, τῆς Γενικῆς Παιδαγωγικῆς καὶ ἄλλων ἀκόμη, τὰ ὅποια διαρκῶς ἐκτένιζεν, ἀλλὰ δὲν ἀπεφάσιζε νὰ παραδώσῃ εἰς τοὺς ἐκδότας, διότι παρενετίθεντο καὶ αἱ πολὺπλευροὶ πρὸς ἄλλας κατευθύνσεις συγγραφαὶ καὶ πνευματικαὶ του δραστηριότητες.

Ἡ Γενικὴ Διδακτικὴ, ἣτις ἀποτελεῖ κυρίως τὴν πέμπτην συμπληρωμένην διαμόρφωσιν τοῦ συγγράμματος τούτου, παρουσιάζει τὸ καταστάλλαγμα τῆς ἐπὶ εἰκοσιπέντε ἐτη διδασκαλίας αὐτῆς ὑπὸ ἐνὸς ἀνδρός, ὅστις ἐκτὸς τῆς γενικωτάτης αὐτοῦ μορφώσεως καὶ πλουσιωτάτης πείρας ἦτο πάντοτε ἐνήμερος τῆς παγκοσμίου φιλοσοφικῆς, φιλολογικῆς, ἐκπαιδευτικῆς καὶ ἐπιστημονικῆς κινήσεως καὶ ἐπέβλεπεν ἐκ τοῦ σύνεγγυς καὶ καθωδήγει τὴν διδασκαλίαν εἰς τὰ πρότυπα τοῦ Διδασκαλείου. Οὐδεὶς ἦτο ἀρμοδιώτερος τοῦ Κ. Γεωργούλη νὰ συγγράψῃ τόσο σφόν βιβλίον, ὅσον τὸ παρόν, τόσο μεθοδικὸν καὶ τόσο τέλειον.

Δὲν εἶναι τὸ βιβλίον τοῦτο ἓνα τυπικὸν ἐγχειρίδιον. Εἶναι ἓνας ζωντανὸς ὀδηγὸς εἰς τὸ ἔργον τῶν διδασκάλων, τῶν φιλόλογων, μαθηματικῶν, φυσικῶν, θεολόγων καὶ τῶν ἄλλων καθηγητῶν πάσης εἰδικότητος. Εἰσάγει τὸν Διδάσκοντα εἰς τὸ ἔργον τῆς ἀγωγῆς καὶ τῆς διδασκαλίας καὶ τὸν μυστὴ εἰς τὰ προβλήματα τοῦ διδακτικοῦ τοῦ ἔργου παρουσιάζων αὐτὰ εἰς τὴν ἱστορικὴν των ἀνὰ τοὺς αἰῶνας ἐξέλιξιν, ἀναλύων τὰς βάσεις τοῦ διδακτικοῦ ἔργου γενικῶς, τὰς σκέψεις καὶ τὰς ἰδέας ποὺ διευτυπώθησαν ἐκάστοτε διὰ τὴν ἀγωγήν, διὰ τὴν διδακτικὴν ὕλην, διὰ τοὺς τρόπους τῆς διδασκαλίας καὶ δι' ἕκαστον εἶδος διδακτικῆς ἐνεργείας καὶ θέτων ὑπὸ κρίσιν τὰς ἰδέας αὐτάς. "Ολαὶ αἱ μέθοδοι καὶ αἱ θεωρίαι ὅσαι διευτυπώθησαν ἀπὸ τῆς ἀρχαιότητος καὶ ἰδίᾳ κατὰ τοὺς δύο τελευταίους αἰῶνας καὶ κατὰ τὴν σύγχρονον ἐποχὴν εἰς τὴν Δυτικὴν Εὐρώπην, τὴν Ἀμερικὴν, τὴν Ἀνατολικὴν Εὐρώπην, ὅλα τὰ παιδαγωγικὰ ρεύματα καὶ αἱ νεωτερικαὶ ἰδέαι ἐκτίθενται ἀναλυτικῶς, συζητοῦνται καὶ κρίνονται θετικῶς καὶ ἀρνητικῶς. Δὲν εἶναι δὲ μόνον τὰ ἐν τῇ ξένη ρεύματα ἰδεῶν ποὺ ἀντιμετωπιζοῦνται εἰς τὸ ἔργον, ἀλλὰ καὶ πᾶσα ἡ ἐν τῇ ἰδικῇ μας χώρα σχετικὴ κίνησις. Φιλόλογος, φιλόσοφος, παιδαγωγὸς ὁ Κ. Δ. Γ. μεγάλῃς ὀκτικῆς ἦτο συγχρόνως καὶ εὐρυτάτης μαθηματικῆς μορφώσεως καὶ θεολογικῆς, ὡς δεικνύουν καὶ τὰ ἐν ταῖς ἐγκυκλοπαιδείαις δημο-

σιευμένα ἄρθρα του. Ἡ παντογνωσία του τὸν καθιστᾷ ἀρμοδιώτατον γὰ δώση ἐν τῷ βιβλίῳ τούτῳ εἰς ἐκτενεστάτην μορφήν ὁδηγίας οὐ μόνον διὰ τὰ Γλωσσικὰ μαθήματα καὶ τὴν ἱστορίαν, ἀλλὰ καὶ διὰ τὰ Μαθηματικά, τὰ Φυσικά, τὰ Θρησκευτικά, τὴν Γεωγραφίαν καὶ τὰ λοιπὰ μαθήματα, ὡς πρὸς τὴν θέσιν των τὴν ἐπιστημολογικὴν, τὴν παιδευτικὴν των ἀξίαν, τὴν μέθοδον, τὰ μέσα τῆς διδασκαλίας, τὰς μορφὰς τῆς διδασκαλίας κλπ. Εἶναι τόσον ἄρτιον καὶ πλήρες καὶ σαφές (ἀκριβῶς διότι εἶναι σοφὸν) τὸ βιβλίον τῆς Γεν. Διδακτικῆς τοῦ Κ.Δ.Γ., ὥστε καθίσταται βέβαιον ὅτι ἐπὶ δεκαετίας θὰ ἀποτελῇ τὸν ἰδηγὸν τῶν Ἑλλήνων ἐκπαιδευτικῶν λειτουργῶν εἰς τὸ ἔργον των.

ΠΑΝ. Κ. ΓΕΩΡΓΟΥΝΤΖΟΣ

* * *

WOLFGANG A. BIENERT, «*Allegoria*» und «*Anagoge*» bei Didymos dem Blinden von Alexandria. Walter de Gruyter, Berlin—New York 1971 (XI+188). (Patristische Texte und Studien, Band 13).

1. Ὁ τε πατρολογικὸς καὶ ὁ φιλόλογος κατὰ προτίμησιν ὑποδέχονται ἐν ἱκανοποιήσει τὴν μετὰ χειρὸς διατριβήν. Αὕτη ὑπεβλήθη εἰς τὴν ἐν Βόννῃ Εὐαγγελικὴν Θεολογικὴν Σχολὴν ὡς διδακτορικὴ διατριβή. Τῇ εἰσηγήσει δὲ τοῦ πατρολογικοῦ συναδέλφου καὶ φίλου D. Dr. h. c. Wilhelm Schneemelcher ἐνεκρίθη καὶ ὡς ἀρίστη ἐγένετο δεκτὴ πρὸς δημοσίευσιν ἐν τῇ γνωστῇ σειρᾷ τῶν «Patristische Texte und Studien», τῇ ἐκδιδομένῃ ὑπὸ εἰδικῆς Ἐπιτροπῆς, μερίμνη καὶ δαπάναις τῶν ἐπιστημονικῶν Ἀκαδημιῶν τῆς Γοττίγγης, τῆς Χάϊδελβέργης, τοῦ Μονάχου καὶ τοῦ Mainz. Ταῦτα ἐκ προοιμίου ἀναφέρομεν πρὸς ἔμφασιν τῆς σπουδαιότητος τῆς μελέτης.

2. Ὁ σ. ἐν τῇ Εἰσαγωγῇ ἐξάγει τὴν ἀξίαν τῆς Βιβλικῆς Ἑρμηνευτικῆς καὶ τὴν ἀγαθότητα ἐπιλύσεως ἢ διερμηνεύσεως τῶν ἀναφουμένων ἐκάστοτε προβλημάτων, μάλιστα ἐν ἀναδρομῇ πρὸς τὰς ἐρμηνευτικὰς μεθόδους τῶν πρώτων χριστιανῶν συγγραφέων καὶ δὴ καὶ τῶν Ἀλεξανδρινῶν Θεολόγων καὶ κατ' ἐξοχὴν τοῦ Ὁριγένους. Ὁ Ὁριγένης, ὀρθῶς ἀποφαίνεται ὁ σ., ἦτο ἐν γνώσει, ὅτι ἡ «ἀλληγορία» ἦτο προῖον τῆς ἐθνικῆς ἐρμηνευτικῆς τοῦ Ὁμήρου. Ἐνῶ ἡ «ἀναγωγή» προσλαμβάνει παρ' Ὁριγένει «μυστικὴν» καὶ καθαρῶς χριστιανικὴν μέθοδον δογματικῆς καὶ ἠθικῆς διδασχῆς ἐν τῇ ἐρμηνείᾳ τῆς Βίβλου. Κακῶς δὲ ἐθεωροῦντο πρότερον ταυτόσημοι αἱ δύο ἔννοιαι.

3. Τοῦτο δ' ἀκριβῶς ἐπιδιδώκει ν' ἀποδείξῃ διὰ τῆς διατριβῆς του ὁ νέος ἐπιστήμων. Λαμβάνει δὲ ὡς πηγὴν ἀντλήσεως ἐπιχειρημάτων καὶ θεμελιώσεως τῶν ἰδίων αὐτοῦ ἀπόψεων, τὰ γνήσια ἔργα τοῦ διαβοήτου Διδύμου τοῦ Τυφλοῦ (313—398), ἀκολοθοῦντος ἐν πᾶσι τὸν μέγαν Ὁριγένην, ἐν τῷ ἐκθέσει τῶν ἰδεῶν ἐν τῇ ἐρμηνείᾳ τῆς Βίβλου, ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ χρῆσει τῆς αὐτῆς ἐρμηνευτικῆς μεθόδου, «ἀλληγορικῆς» καὶ «ἀναγωγικῆς». Μάλιστα ὁ Δίδυμος προσφέρεται δι' ἔρευναν πρὸς τὸν ἀνωτέρω ὑπὸ τοῦ σ. θεθέντα σκοπὸν, ὡς ἀφθονώτερα τεκμήρια ἐμφανίζων πρὸς τοῦτο, ἐν συγκρίσει πρὸς τὸν «διδάσκαλόν» του Ὁριγένην, ἰδίᾳ κατόπιν τῶν νεωτέρων ἀνακαλύψεων τῶν εἰς βιβλία τῆς Π. Δ. ἀναφερομένων ἐκτενῶν ἐρμηνευτικῶν ἔργων τοῦ Διδύμου, ἐν Τούρα πλησίον τοῦ Καῖρου, ἐν παπύροις. Πάντα ταῦτα παρέχουν ἀφθονον ὕλικόν πρὸς διερεῦνησιν, ἀξιολόγησιν καὶ διάκρισιν τῶν ἐννοιῶν «ἀλληγορία» καὶ «ἀναγωγή».